

Tamaita havaktut pijutiqaqtut aturiaqaqtamiknit aaniqnaitumik, ihumagiyaautiaqtumik, piyaariyuqagitumiklu havaami inigiyaayumik, ukunangalu qungiaqtunit takuhimayunik pitiarutaugitunik piyaarijutiniklu inuuhuhinik.

Pitquhiuyut pitiarutimik, ihumagiyaqatiaqniqmik, pinariluarutimik atuqniaqt kituniliqaa ihuaqhautimi ilituqhaijutimiluniit qanuriniginik hatqilaaqtunik uuvanga piqquhiqmit ukua ihumaqhuutit, havaat, aturiaqaqtulu tamainit inuknit ihumagiyaautiariagani.

PITQUYAUHIMAYUT

Una pitquhiq turaagayuq tamainut havaktunut Kavamani Nunavumi inuulu timigiyaiani katimayini.

Una pitquhiq pijutiqaqtuq tamainik qanuriniginik piyaarijutinik ihuilijutaayunik aktuqniqaqtunik havakvikmi inigiyaayumi pijutaayuqluniit ihuitumik havakvikmi pijutaayunik qanurilijutinik aaniqtuqtaayunik piyaarijutimit. Naunaiyautauvaalirutikhat atuqniqagut pitquhiyuq havauhiqmiklu ihuaqhaqniqinik ihuigiyaayut piqaqtut Havaktunik Ihaqutiqaqniqmi Maliruakhamiitut (HRM) Atuqtakhami 1010-mi: Pidjaringnikkut Pikallaktaqhimaittumiklu Havagvingmi.

Havaktuliyit Ilikulu ikayuqtuiyut havaakhitayuq maligiaqaqtut uumiga pitquhikhamik *Atuqtakhamiklu 1010-mik HRM-mi* maligakhaanik ikayuutimikni havakhijugayumi.

TUKIHIDJUTIT

Pimmarlungnikkut Atanniqtuidjutikkut – pivaktuq havakti ihuittumik aturaangami pittaarni atanniqtuidjutikkullu ittuq ataniunikkut havaamingni havaangiqtittiniahimanikkut inuup havaangani, huingillugin havagutait talvani havaami, nutqaqtinniarhimalugu piangaijautikkut havaanga havaktimi, taimaaluunniit qujaginnakkut ulapiqtugijaa qanuriliuqtipkainikkulluunniit havaangani havaktimi. Ilaudjutiqangittuq piqpiarutikhakkut ihuaqtukkullu aturutaanik atannguajup havaktakhainnik ilaqaqtun huangnikkut qanuriliuruti, tunirhainikkut havaktakhanik, ajuirhainikkut, havaktikkut ihumaliurutikhat havangnikkulluunniit qaujiharutit.

Ahianik Ihuigiyaayumik Ihuqtautauyuq (ADR) – uqautauyuq havauhiq pipkaiyuq ilaayunit uqauhiaqariagani inuujuhiyut, qanurilijutit atuqtakhalu ihuaqhaijutikhamik narugiyaqagilutik taniqtuigilutiklu pigiarutimik pijutaayukhaqlu agiqatiriigutikhainik tamainit ilaayunit.

Qungiaqhimayuq – inuk una pijutiqaqituq piyaarijutimik kihiani qungiaqhimayumik qauyimayumikluniit inuujuhiqmik nalaumagitumik uumani pitquhikhami.

Ihuigiyauyuq – ihuaqtumik titiraqhimayut tunihijutimik agiraqtuijut inukmik inuknikluniit ihuigiyaqaqtuup atuqnahugiyainik inuujuhiqmik aturutauyuq ihuinarutauyumik uumani pitquhiqmi.

Ihuiguhuktuq – kinaujuq uppirihimajuq atuqtipkaqtauhimajuq pikallaktaunirnik unnirhimajuqlu ihuigijaminik.

Tuukliuyuq Atanguyaq – tuukliuyuq ministauyumit havakviuyumi, tukimuaktitiyi ikhivautalikluniit Inuit timigiyaani, ila inuk Ministauyup tikualaaqtaanik tuukliuyaagani Atanguyamid.

Iquvlutik Taimainiraqta, Ihumagitiaqtaugitumik, Umilrunaqtunik Ihuigijutunik ihuigiyauyuq uuvanga pitquhiqmit una inuk ihuigiyaqaqtup qauyimaniganik nalaumaginiganik. Nalaumagituq ihuigiyauyuq ihuinarutaulaaqtuq ilagani uuma pitquhiuyup pijutaulaaqtuqlu taniqtuijutimik ihuaqhautinik talvuga ilaqaqlunilu anitaujutimik havaamit. Ihuigiyauyuq tuniyuyuq pitiaraluaqhutik kihianik taimaiginiqat kiguani uqaqvigiyauniganit, tukiqagituq ihuigiyauyuq iquvlutik taimainiraqtaanik, ihumagitiaqtauginiganik umilrunaqtunikluniit.

Aulapkagauyuq Uqaqatiriigutit pipkaiyuq atulaaqtunik ikayuutunik ilaayunut kagiqhiyaagani, ihuaqhariagani uqauhiriyaaganilu ihariagiyamiknik nahuriyamikniklu akmaumainariagani uqautauniganik ahiinit ilaayunit. Upipkaijut ikayutunik imainigani aulapkagauyumik uqaqatiriikniqmik hakugikhipkaiyuq havaktunik ihuaqhariagani ayuqnaqtumik ihumagiyaayunik ihuaqtumi pitiarutauyumiklu.

Ihivriuqhiji – tikkuqaqtauhimajuq inuk ihivriuqhinnikkut ajuiqhaqhimajuq taimaalu/taimaaluunniit ajuiqhimajuq angiqtauhimajuq Tukliqmin Angajuqqaamin ihivriuqjaupluni ihuigijaunirmik. Ukua iluanigaalaaqtut ahianiluniit havakviuyup/Inuit timigiyaanit kavamaniluniit.

Atanngujaq – havakti havaktuq angajuqqaangunikkut atanngujaunikkulluunniit, humaangithuni havaangani atiani.

Inungmun Pikallaktarniq – pijumajaungittunik qanuriliurutinik ilaujullu qaritaujakkut titiqqidjutinik talvuunalu/talvuunaluunniit inungnun tuhaumapkaidjutiitigun, taimaatun ihuaqtukkut ihumagijauttaaqtun pidjutingani hulaqutinganiluunniit ihumagittiarinnikkut inuup inuuhirittianganic ihuaqtukkullu ihumagijauttaaqtuq pidjutiluni pipkailinnikkut irhitaarutinik, irhinaqtunik, huuhuijaqtinnikkut, kangunarnikkut quvianaittukullu innirmik. Inungmun pikallaktarniq tunnganiqariaqangittuq umani pitqujaungittuni piutaujuni inugluginnikkut titiraqhimajumi uvani *Inungnun Pilaarutainni Maligaqmi*.

Nuliarnikkut Pikallaktarniq – pijumajaungittuq nuliarnikkut qanuriliurutinik ilaujullu qaritaujakkut titiqqidjutinik talvuunalu/talvuunaluunniit inungnun tuhaumapkaidjutiitigun, taimaatun ihuaqtukkut ihumagijauttaaqtun pidjutingani hulaqutinganiluunniit ihumagittiarinnikkut inuup inuuhirittianganic ihuaqtukkullu ihumagijauttaaqtuq

Makpiqnia 3 haffuma 7

pidjutiluni pipkailirnikkut irhitaarutunik, irhinaqtunik, huuhuijaqtirnikkut, kangunarnikkut quvianaittukkullu innirmik taffumunga inungmun, naliitigun atauhiinnarmik pinirmik amigaittunikluunniit pinirmik; taimaaluunniit inuk ihuaqtukkut ilihimaliqtuq iliuraqhimajuq qanuriliurutikhamik nuliarnikkut pidjutimik havagiarningni uvaniluunniit uuktuqvighami ajuirharutikhanun qulvahiktirvigghanulluunniit havaami.

Pikallaktarniq – pijumajaungittunik qanuriliurutunik ilaujullu qaritaujakkut titiqqidjutunik talvuunalu/talvuunaluunniit inungnun tuhaumapkaidjutiitigun, taimaatun ihuaqtukkut ihumagijauttaaqtun pidjutingani hulaqutinganiluunniit ihumagittiarininginnikkut inuup inuuhirittiangani ihuaqtukkullu ihumagijauttaaqtuq pidjutiluni pipkailirnikkut irhitaarutunik, irhinaqtunik, huuhuijaqtirnikkut, kangunarnikkut quvianaittukkullu innirmik talvunga inungmun tunnganiqarhuni atauhirmi amigaitqijaujuniluunniit pitqujaungittuni piutaujuni inuglungnirnik titiraqhimajuni uvani Nunavunmi *Inuup Pilaarutainni Maligaqmi* ilihimajajuq taimaaluunniit ihuaqtukkut ilihimajaukhaq pijumajaungittukkut, nulliqidjutikkut, taimaalu/taimaaluunniit inungmun pikallaktarniujuq. Ukuat pitqujaungittuni piutaujuni iliuraqtauhimajun Maligaqmi hapkuat: aallatkiingni, uviniup kalaani, uppiridjutini, uppingadjutini, arnaunikkut/angutiunikkut, kitumi piqatigiigutikkut, arnaujaakhaami/angutaujaakhaami imaalu arnaujaakhaami/angutaujaakhami illitaridjutaani, ukiungani, ajurutiqarnirmi, hivuliviinnin, kitunin inungnin, humit qaihimajuq, nunaqarutikkut, aippaqariaghaqarnikkut, ilaruhikkut qanurinningani, hingaihimanikkut, maligakkut maniliurutikkut, uumanilu ihuinaarutiqarnikkut pijaqtaujariiqhimajumi.

IHARIAGIYANGIT

- GN-kut havakniaqut atugitaagani qanuriliurutunik havakviuyumi ihuinarutayumik atuqluaqtunik ihumaqhuutunik, nanminik ihumagiyaqatiaqniqmik pitiaqniqiniklu kitumiliqaa inukmit manimihimayumik taimaitumit inuujuhiqmit.
- Havakviuyuq Havaktunik Ihuaqtiqaqniqmik pipkainiaqtut hiuvunihijutikhainik atanguyat havaktulu pijutauyunik ihumagiyaqatiaqniqmik atugitaaganilu piyaarijutit havakviuyumi.
- Havakviuyuq Havaktuliyiyinit pipkainiaqut atuqtakhanik qaniriliurutigiyaagani ihuigiyauyut piyaarijutimik.
- Havakviuyuq Havaktuliyiyinit piniaqut piyaarijutunik ihuiguuutit hatqitiariagani ihuaqhiyaaganilu pinariqtauvalutik havauhiqmi.
- Havakviuyuq Havaktuliyiyinit pipkainiaqut atuqtinahaqlugulu ihumagiyaqtiqatunik piyarijutiqagituniklu havakviuyumik ayuiqhajutunik hanahimayunik atuqtakhainik ikayuqtuiyut havaktit, uqatiaqlutik pinarigniginik ihuigiyauyut ihuaqhaqniqiniklu

Makpiqnia 4 haffuma 7

havaariyauyut.

- Ayuiqhajutit haavitaupvakniaqut qanuguraagat Havakviuyumit Havaktuliqiyinit atuqtakhainik havakviuyut inuulu timigiyainit kivgaqtuiyut talvanga pipkailaaqtunik ayuiqhajutitik havaktimiknut. Havakviuyuq Havaktuliqiyinit agiqatiriigutiniklu pilaaqtut Havaqatiriinik Katimayinikluniit atuqtitiyaagani ayuiqhajutitik ilikut ikayuqtiqaqlutikluniit.
- Angiagiyaayunik piyaarijutitik ihuiguuutitik pijutaulaaqtut havakvikmik ilituqhaqniganik ihumamiknik GN-kut. Iltarijauhimginniq pipkaqtaulimaittuq ihuigijauniq tunijauhimpakpat taimaatun Kiujuqhaq pilaaqtiqarami ilihimajaami kina ihuigijuq kiujaamilu qujaginnarnun ihuinaarnahugijaujunun uqaqtauhimajun Kiujuqhamun.

HAVAAT MUNARIYAKHATLU

Nunavut Kavamanga (GN) havagutiqaqtiqaqtuq ukununga Inuit pitquhikkut uppirijainnun naunaijaqtait ihariaginiit pidjarikhaarnikkut taidjutini, hulidjutini, qanuriliurutiniklu aallannun inungnun ubluq tamaat taapkunanilu qujaginnaq qanuriliurutini. GN-kut atuqtitiyariaqaqtut ihumagiyaautiaqtumik piyaariyuqagituniklu havakviuyumik pipkailutiklu ihauqutikhanik ayuiqhajutikhaniklu atugitaagani piyaarijutit havakviuyumi.

Piyaarijutaunahugiyauyuq pijutauniqat aalanit inuknit ahianit havakviuyumit GN-kuni, GN-kut piniaqut, atulaaqniqat tunihiniaqut ihuaqhaqhimayumik ihuigijutimik kivgaqtuqlugu GN-kuni havaktut (*ihuigiyaqaqtuq*) pigahuanut ilaayumut piyarinahugiyauyumit.

Piyaarijutaunahugiyauyuq hulijutiluniit ihumagiyaaulaaqata ihuinarutimik qanurinigani, GN-kut ikayuqlutik GN-kuni havaktumik (*ihuigiyaqaqtuq*) ikayuqniaqut turaaqtilugi Piliihimanut (RCMP).

Titiraqti kivgaqhugit Ministauyut/Tuuklianik Ministauyup Ataniyunit Kavamaliqijutinilu Havaani piniaquq kitumikliqaa ihuigiyaayumik pujutiqaqtumik tuuklianik atanguyauyuq.

Tuukliuyut Atanguyat havaaqaqtut agiklivaliayaagani ihumagiyaautiaqtuq havakvikmiklu piyaariyuqagitumik ihuaqtumiklu nuutqaqtijutitik piyaarijutit atuqtauhimaniqata.

Atanguyauyut agiklivaliayaagani ihumagiyaautiaqtuq piyaariyuqagitumiklu havakvikmik upinariqpaklunilu ihuaqhiyaagani piyaarijutitik ihuigiyaayunik.

Havaktuliqiyit Havakvia ikayuqniaqut havakviuyunik inuulu timigiyainik

Makpiqnia 5 haffuma 7

ilituqhaiquyaugumik piyaarijutimik ihuigiyaayunik ilihaqtilugilu havakviuyut inuulu timigiyaini kivgaqtuiyut atuqhimaaginariagani ihumagiyaautiaqtumik piyaariyuqagitumiklu havakviuyumik.

Ihuiguhuktuq Piyaarinahugiyauniqmit qauyipkaiyukhaugaluaq piyaariyumik atuqtauyumagitamik inuujuhimik ihumakpatalu aaniqnainiqniqat tuukhiqlutik nuutqariagani. Ihuigiyaayutit tininaritukhaugaluit kiguvaqtailutik talva aulaniqatiariagani havauhiq. Takuhimayut qanuriniganiklu huliviuyup titiraqtakhaugaluit.

Tamaita havaktut piyaarinahugiyaayuq piyaariyuluniit piyukhaugaluit, pilaaqata, tikuaqhilutik ubluunik taimailuqviuyunik, pipkailutik uqatiarutinik tautuktuniklu pipkailutiklu ikayuutinik taimainirarutaugituniluniit piyaariniqumik ihuigiyaayumik.

Havaktuliqiyini Atanguyat tikuaqtauhimayuluniit qauyipkainiaqut havaktunik atanguyaniklu ihumaqhutainik havaakhainiklu ilagani uuma pitquhiuyup. Ilagiarutani, ikayulaaqtut havaktunik tinihiyaamiknik titiqamik ihuiguuutimik. Hulijutaayuq maligani ihuinarutaukpat uniqlukniaqut Piliihimanut.

Havaktunit Kivgaqtuiyit Katimayilu ikayulaaqtulu ilaayunik, ihauqhariagani ihuiguhutigiyaaqtik ikayuqturiaganiluniit ilaayuq ihumayuq ihuitumik piniqluqtauniqminik. Havaktunit Kivgaqtuiyit ilaulaaqtut atautimik havaqatiriigutimit ilituqhainiqumik ihuiguuutimik tamainit agiqtauhimaniqat GN-kunit, Havaktunit Kivgaqtuiyinit Katimayiniluniit kivgaqtuiyuq ihuigiyaqaqtumik, ihuigiyaayuqlu.

Ilituqhaiyi havaaqaqniaquq ihuaqtumik ilituqhaijutimik. Ilituqhaiyi unipkaaqaqniaqut Hivuliqhuqtimut Havaktut Havaqatiriigutinik Piliriyi Havaamiklu Naunaiyaiyi tikuaqtauhimayuqluniit aulapkainiaqtuq ihuaqtumik upijutimik.

Qungiaqtut Inuit takuhimayut qanuriliuruhiqmik ihuilijutaayuq uumani Pitquhiqmi havaaqaqtut ihuaqtumik upijutiqariamikni uniqluklutiklu inuujuhiyuyumik kinamuliqaa ataniqtuijutiqaqtumik.

PILARUTINGIT MALIGALIURVIKMI HIVULIQTINGIT

Hunaliqaa uvani pitquhiqmi qanuqliqaa ihumagiyaulimagituq talvatuaguniganik atuqtakhainik Ministauyunit Katimayit ihumaliuriamikni upijutiqariamikniluniit pijutaayunik pivikhaqaqniginik Ihumagiyaautiaqniganik Piyaariyuqagitumiklu Havakviuyunik Pitquhiqmi, ahiani pivikhaqaqniginit uuma pitquhiup.

INIQTIRVIKHAATA UBLUA

Una pitquhiq ihivriuqtauniaquq iluani talimat ukiut ubluanit agiqtauniganit.

Makpiqnia 6 haffuma 7

ILAGIYAIT MALIGAUYUT ATANIQTUIJUTILU

Kavamatkunni Havagviinni Maligaq

Kanadami Inungnun Pilaarutainni Maligaq

Nunavunmi Inungnun Pilaarutainni Maligaq

Havaktunit Agiqatiriigut – Nunavumi Havaktunik Ikayuqtit

Havaktunit Angiqatigiiguti – Nunavunmi Ilihajiit Katimajiinni

Taiguakhaq – Ilaugitut Havaktut

Taiguakhaq - Atanguyauluaqtut

Piyaangnirmun kangiqhidjutinik Munaridjutainunlu Hiamitailinirmun Maligaq

Havaktuliqinikkut Ikajuutikhaq Makpiraaq:

Hivulluuruti 701 – Ihuiginiq Ihuigijaujullu

Hivulluuruti 801 – Havaktini Huangniq

Atuqyauyuq 1010-guyuq – Ihumagiyautiaqtuq Piyaariyuqagitumiklu Havakviuyuq

Hivulluuruti 1018 – Havagvingmi Ihuilidjutini Munarinia

Hivulluuruti 1609 – Pimmarluktaunirmut

Akiliutit